

SÖNDAG

Det livslånga lärandet

Vissa menar att 70 är det nya 50, andra att det till och med är det nya 20. Nyblivna pensionärer i dag både reser, intresserar sig för vin och studerar på universitetet.

Det kan vara en stor omställning att sluta jobba. Man kan som nybliven pensionär helt plötsligt ha massa tid över, eller så har man mer än någonsin att göra. Enligt Boo Johansson, professor på psykologiska institutionen på Göteborgs universitet, visar merparten av den forskning som bedrivs på institutionen att övergången från arbetsliv till pension ofta går bra men att det kan bli värre efter ett tag.

- När smekmånadsperioden är över kanske man vill ta tag i någonting. Har man ägnat sig åt någonting särskilt tidigare finns chansen att man tar tag i det igen, säger han.

DET ÄR INTE bara resor som lockar nyblivna pensionärer utan många hittar tillbaka till skolbänken igen. Detta kan enligt Boo Johansson bero på att man söker sig till något man känner till. Har man studerat som ung går man gärna tillbaka till det. Att topplistan för ämnen ser ut som

”Men i slutändan tror jag att den viktigaste faktorn för att lära sig nya saker är motivationen. Samt en bra pedagog”

BOO JOHANSSON
Professor psykologiska institutionen

den gör förvånar honom inte. Kurserna Göteborg genom tiderna och Göteborgs ekonomiska och sociala historia finns båda med på listan.

- Närkunskap är det inte så konstigt att folk är intresserade av. Det är som släktforskning, finns det en möjlighet finns det alltid ett intresse tror jag, säger han.

KULTURMÖTEN OCH mellanösterns religioner ligger i topp. Boo Johansson tror att det är nyfikenheten som styr.

- Det handlar om att förstå nuet, för om det är någonstans det puttrar i nuläget så är det väl i mellanöstern, säger han.

Listan över populära ämnen toppas av astronomi och historia, men en helt annan kurs ligger på sjätte plats. Vinodlingens geologi och klimatologi är en kurs som lockar gourmeter som vill utveckla sin tunga och gom för det goda livet.

- Det förvånar mig inte alls, ingen av de här kurserna har ju någon slags omedelbar nytta. Ingen går dem för att bli bättre på att utföra någonting här och nu. Man vill få kontexten och de stora sammanhangen och förstå världen, säger Boo Johansson.

Han menar att det på ett sätt är svårare att lära sig saker när man är äldre, men att man också har en bredare förståelse och lättare kan se strukturer i saker.

- Men i slutändan tror jag att den viktigaste faktorn för att lära sig nya saker är motivationen. Samt en bra pedagog.

Boo Johansson menar också att studierna främjar kroppen genom hjärnan.

- Man skulle kunna likna hjärnan vid en muskel, om man inte håller igång den så förtvinar den. Det är klart att man kan åka på semester i en vecka och bara koppla av utan att hjärnan förgås, men det är bra att hålla igång huvudet, säger han.

ANNALOUISE WIKLUND
annalouiseanton@tidning.se

Många äldre siktar mot stjärnorna

Astronomi är ett av de två ämnen som är populärast hos pensionärer på universitetet. Maria Sundin leder kursen som lockat flest äldre den här terminen.

- Alla har ju någon gång sett stjärnorna, säger hon.

Det är torsdag och dags för en av de sista föreläsningarna för terminen i kursen Matematikens Guider till Ganymedes. Den stora Gustaf Dalénssalen börjar fyllas med människor och de trånga bänkraderna fylls med avhängda mössor, halsdukar och fuktiga kappor. Populärast är platserna längst fram. Lärare för kursen är Maria Sundin. Hon har sedan 1994 bedrivit ett stort antal kvällskurser inom alltifrån astronomi till hästsport. Kurserna lockar en brokig samling människor, både vad gäller ålder och kön, och ofta är en fjärdedel av kursdeltagarna äldre personer. Detta är inte särskilt märkligt, med tanke på att allt fler människor väljer att börja studera på universitetet efter pension.

EN NYLIGEN GJORD undersökning vid JMG visade att det på Göteborgs universitet finns 382 personer som är 65 år eller äldre och som studerar fristående kurser. En av dessa är Bo Sörensson. Han är 76 år gammal, jobbade tidigare som civilingenjör och har sedan 2004 hunnit läsa alla av Marias Sundins orienteringskurser i astronomi.

- Jag hade också bestämt mig för att när jag blir pensionär ska jag skaffa mig en hund och börja läsa astronomi här vid GU, säger han. På just de här kurserna får man ju dessutom en t-shirt om man blir godkänd. Jag har tretton stycken!

MATEMATIKENS GUIDE till Ganymedes går för första gången den här terminen och är även den kurs som flest pensionärer läser i höst. En anledning till detta kan vara att de flesta av de astronomiintresserade pensionärerna redan läst alla andra av Sundins kurser.

- Första lektionstillfället kändes som en släkträff, säger Maria Sundin. Jag kände igen de flesta deltagarna även fast jag inte sett många av dem på över tio år. Det är en väldigt heterogen grupp pensionärer, både gamla chalmister och sådana som aldrig pluggat innan.

GANYMEDES ÄR EN av Jupiters månar och även solsystemets största. Ytan är täckt av is men NASA tror att

De tio populäraste kurserna

- Matematikens guide till Ganymedes
- Astronomisk rymdforskning
- Kulturmöten och mellanösterns religioner, grundkurs
- Göteborg genom tiderna
- Antikens kultur och samhällsliv, grundkurs
- Vinodlingens geologi och klimatologi I
- Göteborgs ekonoiska och sociala historia
- Hälsa, medicin och samhälle 1750 - 1950
- Medelhavs världens tidiga kulturer i myt och verklighet
- Människan och havet. Historiska och arkeologiska perspektiv, orienteringskurs

Källa: Ladok

det kan finnas flytande vatten därunder, och vill därför åka dit för att undersöka saken. Men det tar lång tid att åka till Jupiter.

- Om hela mänskligheten satsar på att åka till Ganymedes och att det är det enda vi lägger resurser på, så skulle vi nog kunna åka dit redan om 50 år, säger Maria Sundin. Så de personer som är runt tjugo år idag, skulle då kunna åka dit som pensionärer. Detta verkar inte bekymra de nutida pensionärer som för fullt antecknar det som raspas ned på den svarta tavlan längst fram i den sluttande salen.

Maria Sundin visar bilder på biosfärer, stora bollar i vilka där man kan simulera bosättningar och framtida kolonisation av rymden. I biosfärerna kan man plantera växter och annan vegetarisk kost.

- Om man måste äta enbart sallad i ett helt år, hur mycket måste man odla då? undrar någon på främre raden.

HISTORIA OCH astronomi är de två ämnen som är klart populärast bland pensionärer på Göteborgs universitet. En övervägande majoritet av de över 65 år som pluggar gör det av den ganska självklara anledningen; att man är intresserad av det specifika ämnet sedan tidigare. Men även det sociala lockar.

- Man får ju träffa många vetgiriga och pigga människor, säger Bo Sörensson. Den akademiska miljön är ju både kul och stimulerande. Bara det här att få åka iväg en kväll i veckan, sätta sig här i Gustaf Dalénssalen, lyssna på en intressant föreläsning och på rasten dricka te med klasskompisarna. Det är väldigt trevligt.

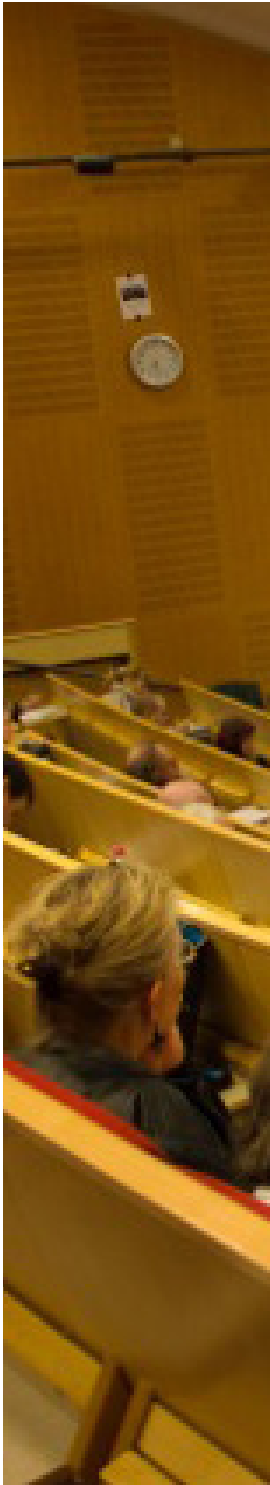
DEN ÄLDSTA studenten på kursen är född 1926. Man kan fundera över hur kursen hade sett ut om den funnits att läsa vid tiden.

- Intressant fråga. År 1926 var det fortfarande en debatt om huruvida Vintergatan var den enda galaxen som fanns. Forskarna såg små spiralliknande föremål på himlen och undrade om dessa kunde vara andra galaxer, säger Maria Sundin och fortsätter:

- Vid den tiden bedrevs det ingen rymdfart, man trodde att både Mars och Venus var befolkade och det fanns inga teleskop ute i rymden. Det var verkligen en annorlunda tid.

Bo Sörensson vill absolut fortsätta studera, härnäst lockar kursen Mission to Mars. Viljan att studera vidare har även uttryckts av samtliga tillfrågade i JMG:s undersökning. Antalet ålderspensionärer vid universitet kommer troligtvis fortsätta att öka.

ANNALOUISE WIKLUND
annalouiseanton@tidning.se

Maria Sundin håller i höstens

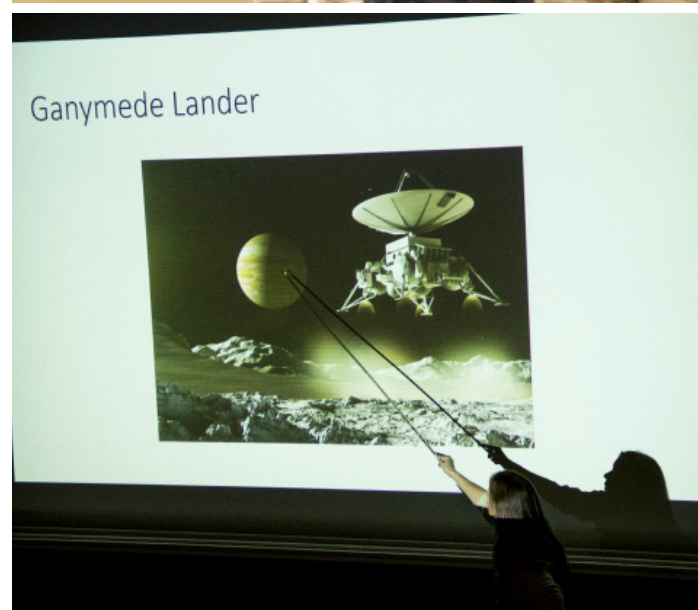

Bild: ANNA HÄRDIG

populäraste kurs bland pensionärer. Hela 33 personer över 65 år läser Matematikens guide till Ganymedes som är ny för i år. Tillsammans med historia är astronomi det hetaste ämnet bland de äldre studenterna.

Nypensionerade Ulf håller sig borta från pensionärlivet

Efter att ha arbetat som gymnasielärare i fyra decennier gick Ulf Persson i pension för några år sedan. När livet gick in i ett nytt skede var han lite rädd för att bli sysslöslös, men lösningen kom naturligt för Ulf. Han skulle fortsätta vara sig själv.

– Studierna är en fortsättning på mig, men samtidigt är ämnet långt ifrån det jag jobbat med, säger han.

Denna termin läser Ulf fyra kurser som han plockat ihop till sin magisterexamen i ekonomisk historia, en utbildning helt på engelska.

Efter nästa termin har han tagit sin tredje examen. Ingen av de kurser han läser är de mest populära kurserna bland pensionärer. Istället för kurser som Göteborgs historia och Astronomisk rymdforskning väljer Ulf Multivariat dataanalys och Forskningsmetod.

– Jag vet att det finns kurser som många äldre läser som en rolig grej, dem undviker jag. Jag ville ta något utan massa pensionärer, säger han.

PÅ 70-TALET utbildade Ulf Persson sig till lärare och har sedan dess lärt ungdomar om filosofi och psykologi på flera gymnasieskolor runt om i Göteborg. När pensionen blev verklighet var han osäker på vad han skulle göra.

Hans arbete hade tagit upp hela hans tid och inte lämnat mycket över för någon hobby. Avsaknaden av ett annat intresse kombinerat med vanan att ha mycket att göra gick inte ihop. Han skickade en ansökan om att bli läxhjälp på det lokala kulturhuset men fick aldrig något svar. Det var då han valde att gå tillbaka till skolan och börja med ett ämne som han alltid haft lätt för, matematik.

– Emellanåt är det intellektuellt utmanande. Jag läser på heltid men det tar inte mer än fyra timmar om dagen i snitt. Men jag kommer ut och har något att göra och en plats att vara på och uppgifter att göra, säger han.

ULF SITTE I en soffa i sitt arbetsrum och läser en tjock bok. Han säger att han främst vill förstå ämnet han läser, betygen kommer i andra hand.

Men det faktum att han aldrig har kuggat en tenta och alltid gått ut med högsta betyg skvallrar om att det kanske är en vit lögn. Umgänget är sekundärt för Ulf. Han erkänner att studierna inte hade varit lika roliga om den sociala biten inte fanns, men vänliga studiekamrater var

Bild: ANTON WIKLUND

Ulf Persson, 68 år, har efter pension plockat ihop kurser och tagit magisterexamen i ekonomisk historia.

”Jag kan inte bara sätta mig på en stol och vänta på döden”

ULF PERSSON
Pensionär och student

inte något han reflekterade över när han valde sin utbildning.

– Det finns en annan pensionär som läser samma magisterprogram. Honom träffar jag inte så mycket, bara när vi pratar i skolan. Jag har inte så många fasta kurskamrater på magistern eftersom jag plockat ihop kurserna. Men det är två av mina gamla elever som läser samma kurs just nu, säger Ulf och skrattar.

DE SENASTE ÅREN har antalet studerande över 65 år nästan mer än tredubblats. Ulf har ett tydligt svar på varför

det blir mer och mer populärt för pensionärer att studera.

– En anledning till att många pensionärer studerar är att de faktiskt tilläts att studera. Det är gratis och för dem spelar resultatet ingen roll, det är något man kan göra utan press.

Till sommaren är Ulf klar med sin examen och han är osäker på om han kommer fortsätta med en annan utbildning på universitetet. Han kan tänka sig att jobba med något som rör hans nya utbildning men har inga stora förhoppningar på att någon kommer anställa honom, på grund av hans ålder. Men det bekymrar inte Ulf så mycket, han är nöjd så länge han har något att göra och får väl godkänt på nästa tenta.

– Jag kan inte bara sätta mig på en stol och vänta på döden, säger han och fortsätter läsa bok.

SÖNDAG

Det livslånga lärandet

Vissa menar att 70 är det nya 50, andra att det till och med är det nya 20. Nyblivna pensionärer i dag både reser, intresserar sig för vin och studerar på universitetet.

Det kan vara en stor omställning att sluta jobba. Man kan som nybliven pensionär helt plötsligt ha massa tid över, eller så har man mer än någonsin att göra. Enligt Boo Johansson, professor på psykologiska institutionen på Göteborgs universitet, visar merparten av den forskning som bedrivs på institutionen att övergången från arbetsliv till pension ofta går bra men att det kan bli värre efter ett tag.

- När smekmånadsperioden är över kanske man vill ta tag i någonting. Har man ägnat sig åt någonting särskilt tidigare finns chansen att man tar tag i det igen, säger han.

DET ÄR INTE bara resor som lockar nyblivna pensionärer utan många hittar tillbaka till skolbänken igen. Detta kan enligt Boo Johansson bero på att man söker sig till något man känner till. Har man studerat som ung går man gärna tillbaka till det. Att topplistan för ämnen ser ut som

”Men i slutändan tror jag att den viktigaste faktorn för att lära sig nya saker är motivationen. Samt en bra pedagog”

BOO JOHANSSON
Professor psykologiska institutionen

den gör förvånar honom inte. Kurserna Göteborg genom tiderna och Göteborgs ekonomiska och sociala historia finns båda med på listan.

- Närvänskap är det inte så konstigt att folk är intresserade av. Det är som släktforskning, finns det en möjlighet finns det alltid ett intresse tror jag, säger han.

KULTURMÖTEN OCH mellanösterns religioner ligger i topp. Boo Johansson tror att det är nyfikenheten som styr.

- Det handlar om att förstå nuet, för om det är någonstans det puttrar i nuläget så är det väl i mellanöstern, säger han.

Listan över populära ämnen toppas av astronomi och historia, men en helt annan kurs ligger på sjätte plats. Vinodlingens geologi och klimatologi är en kurs som lockar gourmeter som vill utveckla sin tunga och gom för det goda livet.

- Det förvånar mig inte alls, ingen av de här kurserna har ju någon slags omedelbar nytta. Ingen går dem för att bli bättre på att utföra någonting här och nu. Man vill få kontexten och de stora sammanhangen och förstå världen, säger Boo Johansson.

Han menar att det på ett sätt är svårare att lära sig saker när man är äldre, men att man också har en bredare förståelse och lättare kan se strukturer i saker.

- Men i slutändan tror jag att den viktigaste faktorn för att lära sig nya saker är motivationen. Samt en bra pedagog.

Boo Johansson menar också att studierna främjar kroppen genom hjärnan.

- Man skulle kunna likna hjärnan vid en muskel, om man inte håller igång den så förtvinar den. Det är klart att man kan åka på semester i en vecka och bara koppla av utan att hjärnan förgås, men det är bra att hålla igång huvudet, säger han.

Många äldre siktar mot stjärnorna

Astronomi är ett av de två ämnen som är populärast hos pensionärer på universitetet. Maria Sundin leder kursen som lockat flest äldre den här terminen.

- Alla har ju någon gång sett stjärnorna, säger hon.

Det är torsdag och dags för en av de sista föreläsningarna för terminen i kursen Matematikens Guider till Ganymedes. Den stora Gustaf Dalénssalen börjar fyllas med människor och de trånga bänkraderna fylls med avhängda mössor, halsdukar och fuktiga kappor. Populärast är platserna längst fram. Lärare för kursen är Maria Sundin. Hon har sedan 1994 bedrivit ett stort antal kvällskurser inom alltifrån astronomi till hästsport. Kurserna lockar en brokig samling människor, både vad gäller ålder och kön, och ofta är en fjärdedel av kursdeltagarna äldre personer. Detta är inte särskilt märkligt, med tanke på att allt fler människor väljer att börja studera på universitetet efter pension.

EN NYLIGEN GJORD undersökning vid JMG visade att det på Göteborgs universitet finns 382 personer som är 65 år eller äldre och som studerar fristående kurser. En av dessa är Bo Sörensson. Han är 76 år gammal, jobbade tidigare som civilingenjör och har sedan 2004 hunnit läsa alla av Marias Sundins orienteringskurser i astronomi.

- Jag hade också bestämt mig för att när jag blir pensionär ska jag skaffa mig en hund och börja läsa astronomi här vid GU, säger han. På just de här kurserna får man ju dessutom en t-shirt om man blir godkänd. Jag har tretton stycken!

MATEMATIKENS GUIDE till Ganymedes går för första gången den här terminen och är även den kurs som flest pensionärer läser i höst. En anledning till detta kan vara att de flesta av de astronomiintresserade pensionärerna redan läst alla andra av Sundins kurser.

- Första lektionstillfället kändes som en släkträff, säger Maria Sundin. Jag kände igen de flesta deltagarna även fast jag inte sett många av dem på över tio år. Det är en väldigt heterogen grupp pensionärer, både gamla chalmister och sådana som aldrig pluggat innan.

GANYMEDES ÄR EN av Jupiters månar och även solsystemets största. Ytan är täckt av is men NASA tror att

De tio populäraste kurserna

- Matematikens guide till Ganymedes
- Astronomisk rymdforskning
- Kulturmöten och mellanösterns religioner, grundkurs
- Göteborg genom tiderna
- Antikens kultur och samhällsliv, grundkurs
- Vinodlingens geologi och klimatologi I
- Göteborgs ekonoiska och sociala historia
- Hälsa, medicin och samhälle 1750 - 1950
- Medelhavs världens tidiga kulturer i myt och verklighet
- Människan och havet. Historiska och arkeologiska perspektiv, orienteringskurs

Källa: Ladok

det kan finnas flytande vatten därunder, och vill därför åka dit för att undersöka saken. Men det tar lång tid att åka till Jupiter.

- Om hela mänskligheten satsar på att åka till Ganymedes och att det är det enda vi lägger resurser på, så skulle vi nog kunna åka dit redan om 50 år, säger Maria Sundin. Så de personer som är runt tjugo år idag, skulle då kunna åka dit som pensionärer. Detta verkar inte bekymra de nutida pensionärer som för fullt antecknar det som raspas ned på den svarta tavlan längst fram i den sluttande salen.

Maria Sundin visar bilder på biosfärer, stora bollar i vilka där man kan simulera bosättningar och framtida kolonisation av rymden. I biosfärerna kan man plantera växter och annan vegetarisk kost.

- Om man måste äta enbart sallad i ett helt år, hur mycket måste man odla då? undrar någon på främre raden.

HISTORIA OCH astronomi är de två ämnen som är klart populärast bland pensionärer på Göteborgs universitet. En övervägande majoritet av de över 65 år som pluggar gör det av den ganska självklara anledningen; att man är intresserad av det specifika ämnet sedan tidigare. Men även det sociala lockar.

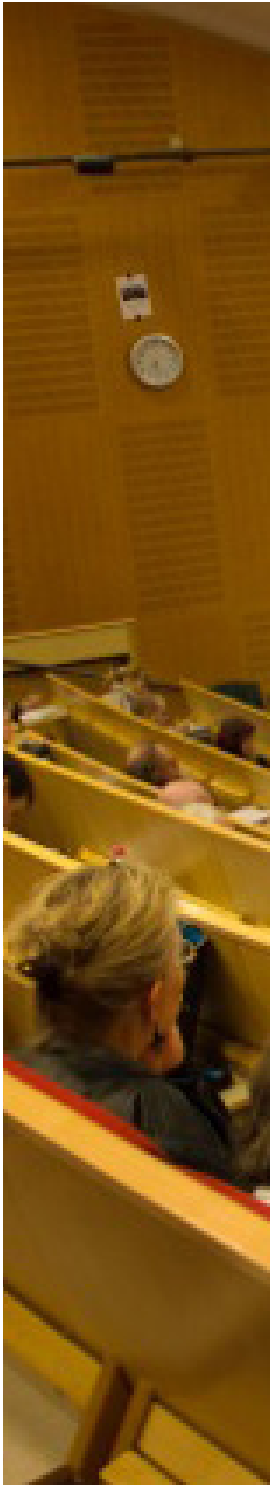
- Man får ju träffa många vetgiriga och pigga människor, säger Bo Sörensson. Den akademiska miljön är ju både kul och stimulerande. Bara det här att få åka iväg en kväll i veckan, sätta sig här i Gustaf Dalénssalen, lyssna på en intressant föreläsning och på rasten dricka te med klasskompisarna. Det är väldigt trevligt.

DEN ÄLDSTA studenten på kursen är född 1926. Man kan fundera över hur kursen hade sett ut om den funnits att läsa vid tiden.

- Intressant fråga. År 1926 var det fortfarande en debatt om huruvida Vintergatan var den enda galaxen som fanns. Forskarna såg små spiralliknande föremål på himlen och undrade om dessa kunde vara andra galaxer, säger Maria Sundin och fortsätter:

- Vid den tiden bedrevs det ingen rymdfart, man trodde att både Mars och Venus var befolkade och det fanns inga teleskop ute i rymden. Det var verkligen en annorlunda tid.

Bo Sörensson vill absolut fortsätta studera, härnäst lockar kursen Mission to Mars. Viljan att studera vidare har även uttryckts av samtliga tillfrågade i JMG:s undersökning. Antalet ålderspensionärer vid universitet kommer troligtvis fortsätta att öka.

Maria Sundin håller i höstens

Bild: ANNA HÄRDIG

populäraste kurs bland pensionärer. Hela 33 personer över 65 år läser Matematikens guide till Ganymedes som är ny för i år. Tillsammans med historia är astronomi det hetaste ämnet bland de äldre studenterna.

Nypensionerade Ulf håller sig borta från pensionärlivet

Efter att ha arbetat som gymnasielärare i fyra decennier gick Ulf Persson i pension för några år sedan. När livet gick in i ett nytt skede var han lite rädd för att bli sysslöslös, men lösningen kom naturligt för Ulf. Han skulle fortsätta vara sig själv.

– Studierna är en fortsättning på mig, men samtidigt är ämnet långt ifrån det jag jobbat med, säger han.

Denna termin läser Ulf fyra kurser som han plockat ihop till sin magisterexamen i ekonomisk historia, en utbildning helt på engelska.

Efter nästa termin har han tagit sin tredje examen. Ingen av de kurser han läser är de mest populära kurserna bland pensionärer. Istället för kurser som Göteborgs historia och Astronomisk rymdforskning väljer Ulf Multivariat dataanalys och Forskningsmetod.

– Jag vet att det finns kurser som många äldre läser som en rolig grej, dem undviker jag. Jag ville ta något utan massa pensionärer, säger han.

PÅ 70-TALET utbildade Ulf Persson sig till lärare och har sedan dess lärt ungdomar om filosofi och psykologi på flera gymnasieskolor runt om i Göteborg. När pensionen blev verklighet var han osäker på vad han skulle göra.

Hans arbete hade tagit upp hela hans tid och inte lämnat mycket över för någon hobby. Avsaknaden av ett annat intresse kombinerat med vanan att ha mycket att göra gick inte ihop. Han skickade en ansökan om att bli läxhjälp på det lokala kulturhuset men fick aldrig något svar. Det var då han valde att gå tillbaka till skolan och börja med ett ämne som han alltid haft lätt för, matematik.

– Emellanåt är det intellektuellt utmanande. Jag läser på heltid men det tar inte mer än fyra timmar om dagen i snitt. Men jag kommer ut och har något att göra och en plats att vara på och uppgifter att göra, säger han.

ULF SITTE I en soffa i sitt arbetsrum och läser en tjock bok. Han säger att han främst vill förstå ämnet han läser, betygen kommer i andra hand.

Men det faktum att han aldrig har kuggat en tenta och alltid gått ut med högsta betyg skvallrar om att det kanske är en vit lögn. Umgänget är sekundärt för Ulf. Han erkänner att studierna inte hade varit lika roliga om den sociala biten inte fanns, men vänliga studiekamrater var

Bild: ANTON WIKLUND

Ulf Persson, 68 år, har efter pension plockat ihop kurser och tagit magisterexamen i ekonomisk historia.

”Jag kan inte bara sätta mig på en stol och vänta på döden”

ULF PERSSON
Pensionär och student

inte något han reflekterade över när han valde sin utbildning.

– Det finns en annan pensionär som läser samma magisterprogram. Honom träffar jag inte så mycket, bara när vi pratar i skolan. Jag har inte så många fasta kurskamrater på magistern eftersom jag plockat ihop kurserna. Men det är två av mina gamla elever som läser samma kurs just nu, säger Ulf och skrattar.

DE SENASTE ÅREN har antalet studerande över 65 år nästan mer än tredubblats. Ulf har ett tydligt svar på varför

det blir mer och mer populärt för pensionärer att studera.

– En anledning till att många pensionärer studerar är att de faktiskt tilläts att studera. Det är gratis och för dem spelar resultatet ingen roll, det är något man kan göra utan press.

Till sommaren är Ulf klar med sin examen och han är osäker på om han kommer fortsätta med en annan utbildning på universitetet. Han kan tänka sig att jobba med något som rör hans nya utbildning men har inga stora förhoppningar på att någon kommer anställa honom, på grund av hans ålder. Men det bekymrar inte Ulf så mycket, han är nöjd så länge han har något att göra och får väl godkänt på nästa tenta.

– Jag kan inte bara sätta mig på en stol och vänta på döden, säger han och fortsätter läsa bok.